

MAURETÁNIE

V minulé části cestovatelského seriálu jsme opustili naše poutníky Ondru a Mišu nedaleko hranic Mauretánie v poušti plné skrytých nášlapných min. I přes veliké nebezpečí a nevráživost místních obyvatel pokračují dále ve své dobrodružné cestě.

Asi po hodině strategického promýšlení situace, kdy už vítězila myšlenka pozdějšího návratu na hranici po našich a vyjetých stopách, se mezi dunami vynořil další terénní vůz, tentokrát s bělochy. Podařilo se nám tak chytit stopa na jednom z nejméně prav-

děpodobných míst na světě. Francouzi s sebou měli místního znalce terénu a k našemu štěstí mířili na mauretánskou stranu hranice pro vstupní razítko. Pokud by se totiž člověk ocitl v zemi bez oficiálního razítka v pase, což se tady může snadno stát, měl by vážné problémy. Už samotné získávání mauretánského víza v Maroku bylo velmi obtížné. Dlouho se do země vůbec nesmělo a v poslední době byl povolen pouze rychlý průjezd přes Mauretánii do Senegalu v rámci vojenského konvoje. Cestovatel tak neměl šanci poznat zemi, jen zpoza okénka vojenského nákladáku mohl zahlédnout něco málo z této velmi

izolované části světa. Sami jsme byli překvapeni, že nám bylo uděleno vízum, díky němuž jsme se mohli měsíc svobodně pohybovat po celé Mauretánii.

Francouzi nás ale vzali jen k maurským celníkům. Zaplatili tučný bakšiš a dál pokračovali na východ, přes poušť do Mali, zatímco my jsme měli namířeno do nejbližšího města Nouadhibou. Celníci po nás chtěli pár dolarů jako všimné za razítko v pase, jinak prý se můžeme vrátit zpátky. Situaci jsme strategicky vymlčeli, jako už mnohokrát, a razítko jsme nakonec dostali zdarma tak, jak to má být. Afričané totiž mají čas a nikdo nikam nespěchá, což tedy v důsledku znamená, že nic pořádně nefunguje, ovšem Evropané mají většinou nabitý program a potřebují vtěsnat co nejvíce jeho bodů do několikátýdenní dovolené. A proto většinou podlehnou a platí, aby zbytečně neztráceli drahocenný čas. To však nebyl náš případ. Měli jsme tolik času, kolik jsme ho v Africe chtěli prožít. Návrat jsme neplánovali.

Maurští celníci na hranici neměli těžkou práci. Jeden hlídal žhavé uhlíky, aby nikdy nechyběla káva a čaj, zatímco druhý neúspěšně ladil rádio, ze kterého se tu a tam ozvalo pár tklivých tónů, a staral se o stoleček s dominem, z něhož musel co chvíli oprašovat navátý písek. Jinak se v průběhu dne nedělo nic.

Sledováním nudného dne celníků jsme strávili celé odpoledne. Až za tmy, kolem deváté hodiny večerní, poušť vydala dvě ostrá světla doprovázená rachtavým rámem. Velmi starý Renault a v něm o fous mladší Francouz. Neměl v úmyslu nás vzít, ale celníci tím podmínili udělení razítka, čímž vlastně ušetřil pár dolarů. Vypadalo to, že máme vyhráno. Těžko by Francouz v naprosto nevhodném autě do pouště mířil v tuto hodinu jinam než do nejbližší civilizace. Jenže i takové situace cesta přináší. Ukázalo se, že chlapík mířil pouze na několik kilometrů vzdálené místo k suché palmě, kde měl prodat bílým Maurům svůj unavený Renault. Maurové měli Francouze po prodeji odvézt džípem zpátky na stranu Západní Sahary. Francouz nám vysvětlil, že kvůli naprosté izolaci Mauretánie je možné skvěle vydělat i na autě, které je v Evropě považováno za životu nebezpečné. Stačí auto nějak dostat do země. Nestřežená poušť je ideální příležitostí, ovšem pouze pro znalce bezpečné cesty.

Pro nás to ale znamenalo, že jsme se uprostřed noci zase ocitli někde v zamiňované poušti. Už jsme si na to začínali zvykat. Pokusil jsem se domluvit s Maury, zda by nás nevzali s sebou do Noadhibou. V autech místo měli, ale naprosto razantně nás odmítli. Jeden z nich výstražně vytáhl zbraň, a když jsem přesto naléhal, vystřelil do vzduchu. Pochopili jsme, že tyto obchody asi nebudou úplně legální, a raději čekali opodál, až vše skončí.

Když už jsme měli vyndané spacáky a byli připraveni na noc, začali se Maurové s Francouzem hádat. Nakonec se totiž nedohodli na ceně. Maurové s vulgárními gesty nasedli do svých džípů a zmizeli v temných dunách. Francouz tak neměl na výběr. Musel pokračovat do Nouadhibou, aby prodal své auto tam. Na chvíli nás napadlo, že nás dál nevezme, ale i on byl z další cesty pouští vyveden z míry a raději nás vzal s sebou, což se nakonec ukázalo jako velmi prozíravé, když jsme společnými silami vyprošťovali několikrát auto z písku. Nad ránem jsme dorazili do města. Byl to jeden z nejnepravděpodobnějších stopařských úspěchů na naší cestě kolem tohoto prazvláštního světa.

DOMINIK RUBÁŠ

Činnost tekoucí vody

V našem okénku jsme si již popsali některé z vnitřních geologických dějů. Ovšem na formování krajiny mají vliv i tzv. vnější děje, jejichž energie nepochází z nitra naší Země. Mezi tyto děje patří i činnost tekoucí vody, které se na následujících řádcích budeme věnovat.

Tekoucí voda, např. v podobě řeky, je velice silným erozním činitelem. To znamená, že taková velká řeka je schopna se zahlubovat do podloží, a tím vytvářet ledky až obrovská údolí. Tímto způsobem se např. Labe zahloubilo do krajiny Českého středohoří a vytvořilo údolí zvané „Porta Bohemica“, tedy „Brána Čech“. Řeky samozřejmě netečou stále rovně, ale mnohdy se kroutí, tzv. meandrují. Jeden z nejznámějších českých meandrů si vytvořila Vltava u Solenic. Přejásný je i meandr této řeky těsně pod vodní nádrží Slapy. Kromě erozní činnosti, při které se řeky zahlubují a odnášejí z daného místa množství horninového materiálu, mají řeky i schopnost tento materiál přenášet a na jiných místech ho usazovat. Tímto způsobem se tvoří rozlehlé údolní nivy. Na nich poté vznikají ty neúrodnější půdy. V České republice jsou tyto úrodné nivy především kolem Labe, Ohře, Dyje či Moravy.

HVĚZDNÝ LOVEC

Zdravíme všechny nadšené pozorovatele noční oblohy, ještě sice není astronomická zima, noci jsou však chladné (jak zaznělo v Koňské opeře). A nám se naskýtá nádherná podívaná, neboť Slunce zapadá brzy a vychází čím dál později. Asi to není pro každého to nej, ale... Hvězdná obloha nám nabízí možnost pozorovat stopy Tvůrce ve stvořeném ohromném a ohromujícím světě – v kosmu.

Jedním z nejhezčích souhvězdí severní oblohy je jistě Orion (zkr. Ori). Určitě jej všichni poznáte, pokud ne, najdete jej v jednom z předchozích čísel na mapě hvězdné oblohy. Toto souhvězdí je známo lidstvu více jak pět tisíciletí a doslova určovalo život lidí (ne ve smyslu astrologie, na tu nevěříme, vždyť bychom porušovali I. příkázání).

Obyvatelé Mezopotámie jej nazývali Uru-anna (= světlo oblohy), z toho vznikl i náš název Orion. Obyvatelé Polynésie (zdatní mořeplavci a rybáři) v něm viděli „síť“, do které chytá stvořitel Maui slunečního ptáka“. A antičtí Řekové v něm viděli bájného lovce Oriona, jehož otcem byl Poseidon (vládce moří). Od něj dostal schopnost pohybovat se i v nehlubších mořích. Podle báje asi nebyl Orion ten nejvzornější chlapík; pronásledoval nymfy Plejády (to je také souhvězdí, o kterém si někdy povíme) nebo urazil bohyni

Héru, která na něj poslala velkého štíra. Ten jej zabil, ale na přímlovu bohyně Artemidy byl Orion přenesen na nebeskou oblohu i se svým psem Síriem. Na oblohu se dostal i ónen štír, ale tato souhvězdí se nikdy nemožou najednou setkat nad obzorem. Tolik staré báje. Ve starověkém Egyptě lidé věděli, že objeví-li se toto souhvězdí nad obzorem, je to signál k zemědělským pracím (vychází a zapadá kolem rovnodennosti).

Zajímavosti v Orionu: vlevo nahoře tohoto souhvězdí je velká hvězda (tzv. velebohr) Betelguse, jehož poloměr je větší, než je vzdálenost Slunce–Země; je to také druhá hvězda (po Slunci), kterou lidstvo mohlo vidět na fotografii nikoliv jako bod, ale jako disk (tak je velká). Pod Orionovým pásem (tři hvězdy cca ve středu souhvězdí) jsou i pouhým okem vidět dvě mlhoviny M42 a M43, kde dochází k tzv. překotnému zrodu hvězd, je to taková hvězdná porodnice. Poblíž je tzv. Koňská hlava – záliv neosvětlené hvězdné hmoty. Nebojte se napnout zraky směrem k tomuto snadno poznatelnému a na zajímavosti plnému souhvězdí.

Toto souhvězdí se stalo také součástí Písma sv. – prorok Amos říká: ten, který stvořil Plejády i Oriona, temnoty mění v jitra a den zatmívá nocí (Am 5, 8) a také v Job 9, 9 a 38, 31.